

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Datum 14-12-2023
Betreft Internetconsultatie Energiebesluit (AMvB Energiewet)

Geachte heer, mevrouw,

Energie Samen heeft met interesse de conceptteksten voor het Energiebesluit (AMvB Energiewet) gelezen.

Energie Samen is lid van de branchevereniging NWEA. Wij ondersteunen de consultatie van deze branchevereniging. We zullen daarom de door NWEA gemaakte punten hier niet herhalen. In deze consultatie richten wij ons op de actieve eindafnemers en energiegemeenschappen. Het doel is de toegang tot de energiemarkt voor deze spelers makkelijker te maken.

Borging democratische toetsing

Door de ombouw van wet, AMvB en codes die kennelijk al parallel plaatsvindt geeft deze consultatie ons weinig grip op wat er nu werkelijk geregeld gaat worden. Onderwerpen die oorspronkelijk bedoeld waren uitgewerkt te worden in de AMvB, worden nu in lagere regelgeving uitgewerkt. De scheidslijn tussen waar het domein van de wetgever eindigt en waar de toetsing en handhaving door ACM begint is onduidelijk. Door onbekendheid van deze scheidslijn tussen wetgever en ACM wordt het voor ons volstrekt onduidelijk welke democratische toetsing er nu mogelijk is. In dit verband adviseren wij om in lijn met het advies van de Raad van State ook beter inzichtelijk te maken wat vanuit de EU wetgeving verplicht geïmplementeerd moet worden in de Nederlandse wetgeving en op welke onderdelen Nederland vrije beleidsruimte heeft.

Gelijke toegang tot de markt door een gelijk speelveld

De toevoeging van energiegemeenschappen als nieuwe marktspeler zorgt ervoor dat de markt dynamischer en diverser wordt. In de verdere uitwerking van de wet, met name in de AMvB's, is het dan wel nodig om deze nieuwe marktspeler daadwerkelijk ruimte te geven voor deze toegang tot de markt. Door dán een gelijk speelveld te creëren, waarbij alle regels voor alle markspelers, inclusief energiegemeenschappen, hetzelfde zijn, wordt die ruimte **juist** niet gecreëerd. Ze verschillen immers fundamenteel van elkaar (bestaande markt macht, kennis en financiële middelen, niet winst gedreven en gericht op samenwerking in plaats van concurrentie). De Europese Hernieuwbare Energierichtlijn en de Europese Elektriciteitsrichtlijn omschrijven 'energiegemeenschappen' respectievelijk als een juridische entiteit waarvan het hoofddoel is het verschaffen van voordelen op

milieugebied of op economisch of sociaal gebied aan haar aandeelhouders of leden of aan de lokale gebieden waar zij actief is, en niet het realiseren van winst.

Ook in het Voorstel van Wet voor de Energiewet zijn deze bepalingen opgenomen:

“energiegemeenschap: juridische entiteit die ten behoeve van haar leden, vennoten of aandeelhouders activiteiten op de energiemarkt verricht en als hoofddoel heeft het bieden van milieuvoordelen of economische of sociale voordelen aan haar leden, vennoten of aandeelhouders of aan de plaatselijke gebieden waar ze werkzaam is, en niet is gericht op het maken van winst;”

Van energiegemeenschappen wordt dus veel meer verwacht van de andere marktpelers: zij moeten naast energie leveren óók milieu-, economische-en/of sociale voordelen bieden aan hun leden. Om hun maatschappelijke rol te kunnen spelen en om gelijke toegang tot de markt te creëren terwijl hun ‘takenpakket’ veel breder is, kunnen energiegemeenschappen dus niet op eenzelfde wijze behandeld worden als de andere marktpelers en zou bij de verdere invulling dus nagedacht moeten worden welke regels wel of niet toepasbaar zijn voor energiegemeenschappen, en welke rechten voor energiegemeenschappen wel van toepassing zijn en voor bestaande marktpelers niet: anders verandert er niets. Bijvoorbeeld een uitzondering in het non-discriminatoir principe in relatie tot de samenwerking met netbeheerders. Energiegemeenschappen opereren, vanwege hun lokale gebondenheid, vanuit een heel andere situatie dan andere marktpelers. Voor hen zou het dus mogelijk moeten zijn om een andersoortige langdurige relatie op te bouwen met de regionale netbeheerders dan de gebruikelijke marktpartijen. Lokale congestie en de onmogelijkheid om te kunnen aansluiten heeft, vanwege die lokale gebondenheid, een veel zwaarder effect op de bedrijfsvoering van een energiegemeenschap dan op die van een andere marktpartij, en frustriert haar maatschappelijke functie. Een dergelijke invulling zou dan ook in lijn zijn met de EU richtlijnen (EU)2018/2001 en (EU)2019/944, waarin is aangegeven dat lidstaten ervoor moeten zorgen dat energiegemeenschappen onderworpen zijn aan eerlijke, evenredige en transparante procedures en tarieven, waaronder registratie- vergunningsprocedures en nettarieven. We zien dat hier in het Energiebesluit (en overigens ook in de Energiewet) geen invulling aan is gegeven.

Het is voor ons geheel onduidelijk hoe het Energiebesluit de positie van energiegemeenschappen gaat versterken (in lijn met EU richtlijn 2018/2001). Bijvoorbeeld ten aanzien van levering door een energiegemeenschap. Aan welke voorschriften moet een energiegemeenschap zich houden en aan welke niet?

De gedigitaliseerde vitale infrastructuur vraagt om nieuwe publiek/private samenwerking met adequate regulering waarin de bestaande regulering wordt vertaald naar de digitale wereld. Hierover is niets terug te vinden in deze AMvB/MvT.

Energie delen ontbreekt

In het Energiebesluit ontbreekt energie delen. Het onderling delen van opgewekte energie is bij uitstek kenmerkend voor de activiteiten van energiecollectieven en actieve eindgebruikers. Het faciliteren daarvan in de wet is voor onze sector gewenst. De Hernieuwbare Energie Richtlijn geeft energiegemeenschappen het recht om hun eigen opgewekte energie onderling te delen. De aankomende European Market Design verplicht lidstaten om energiedelen op te nemen in de wet. Dit dreigt nu een gemiste kans te worden. Een faciliterend kader (zoals in de EU richtlijn voor hernieuwbare energie gemeenschappen is opgenomen) had hier opgenomen kunnen worden, vooruitlopend en in lijn met komende EU wetteksten uit de European Market Design hervormingsafspraken. Nu dreigt wetgeving die in strijd is met het Unierecht en daardoor mogelijk juridisch aanvechtbaar is, iets wat we met zijn allen zouden willen voorkomen. Het is van belang dat energie delen als systeem proces wordt aangemerkt mede ook vanwege de komende nieuwe regelgeving vanuit Europa-EMD. Anders kunnen energiegemeenschappen straks niet mee beslissen in MFF (Markt Faciliterend Forum) over voorstellen over energie delen, c.q. is daar een jarenlange discussie voor nodig met bestaande (internationale) marktspelers.

Hoofdstuk 2 Energiemarkten

Art 2.17 Energiewet

Volgens artikel 2.17 Energiegemeenschappen mogen vergunning vrij leveren van de Energiewet. We hadden verwacht dat in de AMvB meer duidelijkheid gegeven zouden worden hoe dit precies in zijn werk zou gaan. Welke voorwaarden gelden dan wel voor hen? Is het energie besluit hier in zijn geheel niet van toepassing op energie gemeenschappen? Energie Samen ondersteunt de gedachte maar gaat graag in gesprek met EZK en ACM over de precieze invulling van dit recht.

Artikel 2.4.3 Energiewet

Artikel 2.4.3 waar bij of krachtens AMvB nadere regels voor zeggenschap in een energiegemeenschap gegeven kunnen worden. Hier is geen gebruik van gemaakt. Wij pleiten voor een aanscherping van de definitie van energiegemeenschap in de Energiewet om de kans op misbruik te voorkomen en er voor te zorgen dat de organisatievorm gebruikt wordt waarvoor hij bedoeld is, het betrekken van burgers in de energietransitie op een eerlijke en rechtvaardige manier. Dit is ons inziens alleen te borgen wanneer energiegemeenschappen democratische en autonome organisaties zijn, zonder dat de minister grenzen stel aan de omvang ervan. Immers, zij kunnen vanwege het lokaliteitsvereiste in grotere steden een beduidend groter ledenaantal krijgen dan in plattelandsgemeenten. Een bovendien is de beperking van het aantal leden van een energiegemeenschap in strijd met het grondwettelijk recht op vereniging. Daaraan kunnen – zeker in dit stadium van ontwikkeling – energiegemeenschappen niet aan voldoen.

Daarnaast krijgt de energiegemeenschap bijzondere rechten om te kunnen leveren zonder vergunning en er dus een verantwoordelijkheid komt bij de leden van een energiegemeenschap om zichzelf te reguleren. Ook hiervoor is de autonomie en democratische zeggenschap cruciaal. Derhalve

pleiten wij voor een aanscherping op deze definitie. De definitie zou moeten luiden (conform EU richtlijn 2018/2001):

energiegemeenschap: juridische entiteit:

- **die gebaseerd is op open en vrijwillige deelname, autonoom en democratisch is en waarbij de feitelijke zeggenschap bij de vennoten, aandeelhouders of leden ligt,**
- **waarvan de aandeelhouders of leden natuurlijke personen, kmo's of lokale overheden, met inbegrip van gemeenten zijn,**
- die ten behoeve van haar leden, vennoten of aandeelhouders activiteiten op de energiemarkt verricht en als hoofddoel heeft het bieden van milieuvordelen of economische of sociale voordelen aan haar leden, vennoten of aandeelhouders of aan de plaatselijke gebieden waar ze werkzaam is, en niet is gericht op het maken van winst;

Energiewet, Artikel 2.39 lid 4 waar bij of krachtens AMvB nadere regels gegeven kunnen worden over de berekeningsmethode van het aanbod en termijn bij vraagrespons.

De inregeling van een marktpartij met vraagrespons (art. 2.39) is niet helder. Wij verzoeken om een lijst te maken van eisen voor wie levert en een lijst met uitzonderingen daarop voor energiegemeenschappen. Wij gaan er vanuit dat terugleverdiensten en vraagresponsdiensten ook door niet-vergunning houdende leveranciers verleend mogen worden. Dit is vooralsnog niet uit de concept Energiewet noch uit de AMvB eenduidig op te maken.

Energiewet, Art. 2.44

De regels o.g.v. art. 2.44 lid 2 energiewet lijken bij kleine aansluitingen extra meetinrichtingen voor sub-allocaties noodzakelijk te maken. Dit staat door bijkomende hoge kosten haaks op de in de Europees richtlijnen vereiste toegang voor energiearme en kwetsbare huishoudens tot energiegemeenschappen, omdat een energiegemeenschap niet altijd de enige leverancier zal zijn (Hernieuwbare Energie Richtlijn EU2018/2001 – Artikel 22, lid 4f). Het blokkeert ook de mogelijkheid voor het alloceren o.b.v. één meetinrichting. Daarnaast versmalt door een fysieke installatieknip het verbruik dat door een tweede marktpartij of energiegemeenschap kan worden geleverd.

Hoewel nog niet vastgesteld, zal bij aannname van de EMD in het Europese Parlement deze versmalling niet meer mogelijk zijn: zie hiervoor art. 15a lid 4 a): gedeelde elektriciteit mag verrekend worden met het totale verbruik in dat kwartier. Omdat implementatie van de richtlijn binnen 6 maanden vereist wordt en minister Jetten de Tweede Kamer heeft toegezegd de aangepaste EMD mee te nemen in de Energiewet is op dit punt een aanpassing van het energiebesluit vereist.

We stellen de volgende toevoeging voor aan de bepalingen aangaande de meetinrichting voor additionele allocatiepunten:

2.44 Artikel 3:

1. Indien een aangeslotene met een kleine aansluiting op een distributiesysteem voor elektriciteit meer dan één marktdeelnemer contracteert als bedoeld in artikel 3.44, derde lid, van de wet, beschikt de aangeslotene op het daartoe toegekende additionele allocatiepunt over een meetinrichting die voldoet aan de krachtens artikel 2.44, derde lid, van de wet gestelde eisen. Dit wekt de indruk dat het tweede allocatiepunt altijd een eigen meetinrichting dient te hebben. Dat is onjuist en alleen het geval wanneer er sprake is van een serieel additioneel allocatiepunt; in dat geval kan een vaak al aanwezige submeter (bv in een laadpaal) gebruikt worden om eenduidig de energie naar de verschillende markt deelnemers te alloceren.

Dit had moeten zijn:

1. Indien een aangeslotene met een kleine aansluiting op een distributiesysteem voor elektriciteit meer dan één marktdeelnemer contracteert **voor het delen van energie** als bedoeld in artikel 3.44, derde lid, van de wet, beschikt de aangeslotene op **(de aansluiting)** over een meetinrichting die voldoet aan de krachtens artikel 2.44, derde lid, van de wet gestelde eisen, **waarbij deze meetinrichting, in combinatie met de verwerking van meetdata afkomstig uit een meetinrichting op andere aansluitingen, geschikt is om voor meerdere leveranciers de geleverde stroom afzonderlijk en eenduidig te alloceren.**

Als dit niet veranderd wordt, is de aangeslotene verplicht zijn installatie te splitsen in een deel achter het eerste allocatiepunt en een deel achter het tweede allocatiepunt. Dit staat door bijkomende hoge kosten (extra meetpunt én splitsing van installatie) haaks op de Europees vereiste toegang en deelname aan energiegemeenschappen voor energiearme en kwetsbare huishoudens, omdat een energiegemeenschap niet altijd de enige leverancier zal zijn (Hernieuwbare Energie Richtlijn EU2018/2001 – Artikel 22, lid 4f).

Daarnaast wordt het bijzonder ingewikkeld om als lid van een energiegemeenschap, deze energiegemeenschap als tweede leverancier te kiezen, omdat hij dan op het tweede allocatiepunt zonder stroom zou kunnen komen te zitten:

- Een energiegemeenschap mag zonder leveringsvergunning leveren aan haar leden.
- Zij mag in een jaar niet meer aan haar leden leveren dan zij in datzelfde jaar geproduceerd heeft.
- De energiegemeenschap levert aan een lid op het door dat lid aangewezen allocatiepunt de aan dat lid jaarlijks toegekende stroom. Als de aan het lid toegekende stroom minder is dan de jaarlijkse op dat allocatiepunt gebruikte stroom, is de energiegemeenschap in overtreding omdat zij meer dan de door haar geproduceerde stroom geleverd heeft.
- Er mag per allocatiepunt maar één leverancier aangewezen worden. Als die leverancier niet meer kan of mag leveren, mag er op dat allocatiepunt niet meer geleverd worden!

Daarmee is het de facto onmogelijk om als energiegemeenschap deel te nemen aan de energiemarkt, iets wat in strijd is met de EU richtlijn 2018/2008 en de komende EU EMD

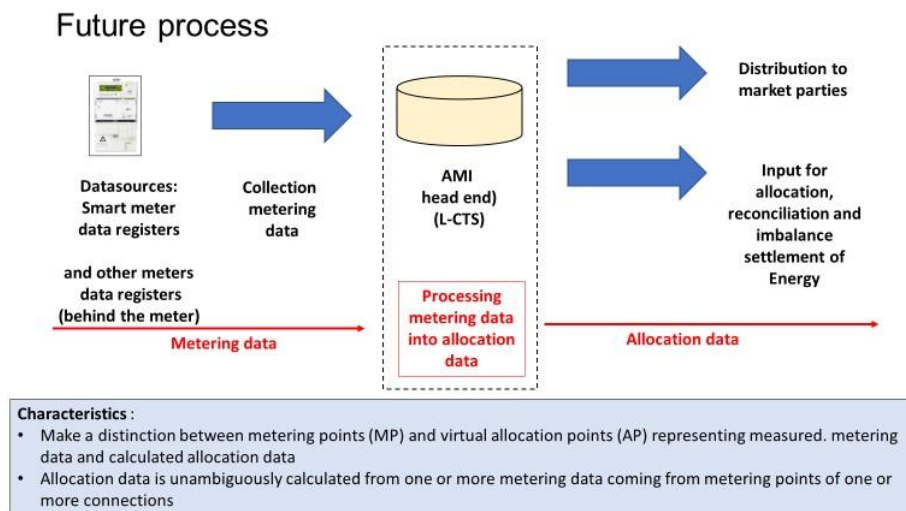
markthervormingsvoorstellen. Wij verzoeken EZK deze beperking in de Energie Wet en AMvB te verwijderen/ aan te passen.

In de MvT staat: “Ten eerste; wanneer sprake is van een technisch gescheiden installatie, die niet elektrisch gekoppeld is met de rest van de installatie, is sprake van een parallel geschakelde meetinrichting. Het additionele allocatiepunt bevindt zich dan ‘naast’ het primaire allocatiepunt. In dit besluit is vastgelegd dat voor een kleine aansluiting de DSB (distributiesysteembeheerder) – net als op het primaire allocatiepunt – in dat geval de meetinrichting op het additionele allocatiepunt installeert en beheert (lid 2 sub a)”

In bovenstaand wordt voorbij gegaan dat een bestaande slimme meter 2 allocatiepunten kan afdekken (verbruik en terug levering) en dat ook door eenduidige correlatie van data uit registers van verschillende aansluitingen, 2 allocatie punten voor verbruik kunnen worden toegekend aan één aansluiting m.b.v de bestaande slimme meter (dus zonder dat de installatie hoeft te worden gescheiden en zonder dat een extra meter behoeft te worden geïnstalleerd). Eenduidigheid van data per allocatie punt blijft daarmee bestaan. Dit zien wij graag aangepast.

Tevens dient te worden toegevoegd dat de distributiesysteembeheerder de taak heeft om meetdata eenduidig te vertalen naar allocatiedata (zie figuur 1).

Figuur 1: vertaling meetdata naar allocatiedata

2.54.1 en 2.54.2 Artikel 1, 2 en 3 inzake de submeetverantwoordelijke partij

Zijn de gereduceerde eisen waaraan een SMV moet voldoen in lijn met wat in de Europese Generation Load Data Provisioning Method code is geschreven ?

Een SMV verantwoordelijke levert data aan de registers van de Systeem beheerders en of Meet bedrijven. De SMV is daarmee onderdeel van systeem processen en gebonden aan de afspraken in het afspraken stelsel MFFBAS (dat reciproom is). Wij stellen voor dit toe te voegen.

Hoofdstuk 4 energiebesluit Meten en gegevens

4.4, 4.22.4 Artikel 1 melden incidenten

De relatie met de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is niet duidelijk. Zo is de vraag of de incidenten die aan AP gemeld moeten worden, ook aan Rijksinspectie Digitale Infrastructuur moeten worden gemeld?

En wie doet dan daarna wat? Ons voorstel is dit te verduidelijken.

Het meten op een andere plaats dan het overdrachtspunt

In de MvT staat: "Het Energiebesluit schrijft daarom dwingend voor dat serieel geplaatste meetinrichtingen enkel geïnstalleerd, beheerd en uitgelezen kunnen worden door (i) ofwel een reguliere meetverantwoordelijke partij, die ook bevoegd is te meten bij grote aansluitingen, (ii) ofwel door een zogeheten submeetverantwoordelijke partij, (iii) of wel door de netbeheerder wanneer die een nieuwe generatie meters uit gaat rollen.

Deze submeetverantwoordelijke partij dient ook te beschikken over een erkenning door de ACM (zie hierna), maar kan enkel actief zijn op een kleine aansluiting. Aangesloten is op de internationale term 'sub-metering', waarmee situaties worden aangeduid waar er achter het overdrachtspunt wordt gemeten. De metingen die de submeetverantwoordelijke partij uitvoert worden vervolgens op grond van artikel 4.8 lid 7 Energiewet aangeleverd bij de DSB, die deze gegevens opneemt in zijn register en onder voorwaarden kan of moet verstrekken aan andere partijen (artikel 4.9 Energiewet).

Voor de situatie waarin sprake is van een parallel geplaatste meetinrichting op een additioneel allocatiepunt, regelt het Energiebesluit dat het de DSB is die de meetinrichting installeert, beheert en uitleest. Dit komt overeen met de huidige situatie onder de Elektriciteitswet 1998".

Tenslotte, in het systeem van de toekomst gaat het niet alleen om meten, het gaat ook om alarmering en besturing. Dit ontbreekt volledig, laat staan dat er al interoperabiliteitseisen worden gesteld (is ook nodig). Vanuit Europa gaat hierover regelgeving komen, dus bevelen wij aan om hier nu al rekening mee te houden. Alle appliance leveranciers vragen straks een SMV erkenning aan op basis van allemaal verschillende niet gestandaardiseerde implementaties: dit wordt een zeer complexe opgave voor de DSBs. Het voorstel is om de netbeheerders te verzoeken hiervoor een gestandaardiseerde interface te definiëren, die zowel het systeembeheer beheersbaar houdt, als ook die daarmee een gelijk speelveld in de markt creëert.

Met deze bijdrage hopen wij een bijdrage te leveren zodat door de Energiewet en het Energiebesluit het functioneren van energiegemeenschappen effectief mogelijk wordt en waarin decentrale opwek en energiedelen een juiste plaats krijgt in lijn met de EU regelgeving.